

Zníženie počtu zamestnancov v Slovenskom banskom múzeu ako rozpor so záväzkami Slovenskej republiky voči UNESCO a so štátnou kultúrnou politikou

Slovenské banské múzeum považuje za nevyhnutné upozorniť na závažné dôsledky, ktoré by priniesla plánovaná konsolidácia v inštitúcii, ktorá je priamym ochrancom a správcom kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky.

Múzeum spravuje viac ako 30 historických a technických objektov a vo svojich zbierkach uchováva viac než 100 000 zbierkových predmetov. Zníženie počtu zamestnancov by priamo ohrozilo schopnosť múzea plniť svoje zákonné, odborné a medzinárodné záväzky – a tým aj samotné poslanie ochrany kultúrneho dedičstva. A to je základom identity Banskej Štiavnice ako lokality svetového dedičstva UNESCO.

1. Medzinárodné záväzky – UNESCO

Mesto **Banská Štiavnica a technické pamiatky jej okolia** sú od roku 1993 zapísané v **Zozname svetového dedičstva UNESCO**. Tento zápis zaväzuje Slovenskú republiku podľa **Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (1972)** k tomu, aby:

- **zabezpečila ochranu, zachovanie a prezentáciu** pamiatok výnimočnej svetovej hodnoty,
- **vytvárala dostatočné odborné, personálne a finančné kapacity** na správu a starostlivosť o dedičstvo,
- **zabezpečila kontinuálne odborné činnosti** (výskum, dokumentácia, údržba, propagácia, vzdelávanie).

Slovenské banské múzeum je **klúčovou inštitúciou**, ktorá tieto záväzky na území Banskej Štiavnice **napĺňa v praxi**. Zabezpečuje odbornú starostlivosť o banské, technické, historické a prírodné pamiatky, prevádzkuje expozície, podieľa sa na výskume, dokumentácii, reštaurovaní a prezentácii hodnôt, ktoré boli dôvodom zápisu lokality do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Ak by došlo k **zníženiu personálneho zabezpečenia múzea**, znamenalo by to:

- obmedzenie odborných činností (kurátorská, výskumná, konzervátorská a lektorská práca),
- zníženie starostlivosti o expozície a pamiatky,
- zhoršenie dostupnosti kultúrneho dedičstva pre verejnosť,
- a tým aj **ohrozenie plnenia záväzkov Slovenskej republiky voči UNESCO**.

UNESCO pravidelne hodnotí, či členský štát zabezpečuje dostatočnú ochranu lokalít svetového dedičstva.

V prípade nedostatočnej starostlivosti môže byť lokalita zapísaná na **Zoznam ohrozeného svetového dedičstva**, čo by bolo medzinárodnou hanbou a stratou prestíže Slovenska.

2. Národné záväzky – štátna kultúrna politika SR

V dokumente **Kultúra 2030 – Stratégia rozvoja kultúry Slovenskej republiky** (schválená uznesením vlády SR č. 182/2022) sa štát zaviazal:

- **chrániť a rozvíjať kultúrne dedičstvo ako strategický zdroj identity a rozvoja spoločnosti**,
- **posilňovať odborné kapacity pamäťových a fondových inštitúcií**,
- **zabezpečiť udržateľné financovanie múzeí, galérií a pamiatok**,
- **podporovať kultúrny turizmus** ako nástroj regionálneho rozvoja.

Zníženie počtu zamestnancov v Slovenskom banskom múzeu je v **priamom rozpore s týmito strategickými cieľmi:**

- namiesto posilňovania odborných kapacít by ich znižovalo,
- namiesto udržateľnosti by vytváralo nestabilitu,
- namiesto rozvoja kultúrneho turizmu by obmedzovalo prístup k pamiatkam,
- a tým by **oslabovalo aj ekonomický potenciál regiónu UNESCO – Banskej Štiavnice.**

3. Spoločenské a reputačné riziko

Konsolidácia, ktorá by ohrozila fungovanie Slovenského banského múzea, by mala **negatívny dosah ďaleko za hranice inštitúcie:**

- oslabil by obraz Slovenska ako krajiny, ktorá si váži a chráni svoje kultúrne dedičstvo,
- mohla by poškodiť vzťahy so zahraničnými partnermi a s UNESCO,
- a vyvolala by negatívne reakcie verejnosti i odborníkov, ktorí vnímajú Banskú Štiavnicu ako symbol ochrany banskej a technickej histórie Slovenska.

4. Návrh riešenia

Vzhľadom na špecifické postavenie Slovenského banského múzea navrhujeme:

- **udelieť múzeu výnimku z povinnosti znižovať počet zamestnancov,**
- alebo umožniť **odlišný model konsolidácie** – zameraný na efektívnosť procesov, nie na redukciu odborného personálu,
- zachovať súčasný stav ako **minimum potrebné na plnenie medzinárodných a národných záväzkov.**

Záver

Znižovanie stavov v Slovenskom banskom múzeu by nebolo len vnútornou organizačnou zmenou, ale **porušením medzinárodných a národných záväzkov Slovenskej republiky.**

Štát, ktorý je signatárom Dohovoru o ochrane svetového dedičstva a tvorcom vlastnej kultúrnej politiky, musí konať **v súlade s princípmi, ku ktorým sa oficiálne hlási.**

Ochranu kultúrneho dedičstva **nemôžeme považovať za výdavok, je to investícia** do identity, vzdelania, regionálneho rozvoja a medzinárodnej prestíže Slovenska.

V Banskej Štiavnici dňa 7.10.2025

Ing. Petra Páchniková, v.r.
dočasne menovaná riaditeľka